

Ахмед Муайяд Карам, аспірант
Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, Северодонецьк, Україна
ORCID ID: 0000-0001-7902-6665

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

У статті акцентовано увагу на тому що духовність людини є визначальною і включає цінності, ціннісні орієнтації, базується на загальній культурі людини, зокрема на естетичній культурі. У процесі дослідження виокремлено культурологічний напрям у вихованні студентів і їх соціалізації.

Здійснено ретроспективний аналіз наукової літератури, який дозволив стверджувати, що культура є складним утворенням ціннісних, діяльнісних, особистісних аспектів і не має однозначного й універсального визначення.

З'ясовано, що саме в діалозі "людина і предмет" через естетичне ставлення суб'єкта, чуттєве буття об'єкта особистість включається в систему культури.

На основі аналізу наукових публікацій запропоновано схематичне відображення механізмів впливу естетичної культури особистості на її поведінку та інші види діяльності людини.

Естетичну культуру особистості запропоновано окреслити як елемент загальної культури особистості, який забезпечує: аналіз вхідних (зовнішніх) установок, норм, цінностей крізь призму світогляду особистості; синтез на їх основі власних культурних поглядів, переконань та норм поведінки; організацію відповідно до них, способів взаємодії суб'єкта з іншими людьми, діяльності у світі, творчої активності та самовдосконалення. Означене є підґрунтям формування розвитку естетичної культури особистості, зокрема сучасного фахівця у процесі його професійної підготовки, соціалізації.

Запропоновано естетичну культуру розглядати як інтегральне особистісне утворення у процесі соціалізації особистості, що характеризується здатністю індивіда сприймати, оцінювати й усвідомлювати прекрасне у повсякденному житті, природі, мистецтві.

Ключові слова: особистість, культура, естетична культура, цінності, ціннісні орієнтації.

Ахмед Муайяд Карам, аспірант
Восточноукраинского национального университета имени Владимира Даля, Северодонецк, Украина
ORCID ID: 0000-0001-7902-6665

ФОРМИРОВАНИЕ ЭСТЕТИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ ЛИЧНОСТИ В ПРОЦЕССЕ СОЦИАЛИЗАЦИИ

Статья посвящена тому факту, что духовность человека имеет решающее значение и включает в себя ценности, ценностные ориентации, основанные на общей культуре человека, в частности на эстетической культуре. В процессе исследования были выделены культурные направления в обучении студентов и их социализации.

Был проведен ретроспективный анализ научной литературы, который позволил утверждать, что культура представляет собой сложное образование ценностей, видов деятельности, личных аспектов и не имеет однозначного и универсального определения.

Выясняется, что именно в диалоге между человеком и субъектом, благодаря эстетическому отношению субъекта, чувственное существование личности объекта включено в систему культуры.

На основе анализа научных публикаций предложено схематическое представление механизмов влияния эстетической культуры личности на ее поведение и другие виды человеческой деятельности.

Предлагается выделить эстетическую культуру личности как элемент общей культуры личности, которая обеспечивает: анализ входных (внешних) установок, норм, ценностей через призму мировоззрения личности; синтез, основанный на их собственных культурных взглядах, убеждениях и нормах поведения; организация по ним, способы взаимодействия субъекта с другими людьми, активность в мире, творческая активность и самосовершенствование. Это является основой для формирования эстетической культуры развития личности, в частности, современного специалиста в процессе его профессиональной подготовки, социализации.

Предлагается рассматривать эстетическую культуру как интегральное личностное образование в процессе социализации личности, характеризующуюся способностью личности воспринимать, оценивать и реализовывать прекрасное в повседневной жизни, природе, искусстве.

Ключевые слова: личность, культура, эстетическая культура, ценности, ценностные ориентации.

УДК 378.015.31:[316.61:81'27
DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-7786.2018/4-1/4>

Д. Костенко, д-р філос. в галузі держ. упр., асист.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-4030-2287

ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ: РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Проаналізовано сутність поняття "міжкультурна компетентність" у міжнаціональному спілкуванні. Здійснено аналіз навчочк еживання мовного матеріалу, лексико-граматичної правильності оформлення висловлювань, комунікативної поведінки як частини національної культури. Висвітлено міжкультурну компетентність з позицій міжкультурної взаємодії, національно-культурної специфіки, норм і традицій спілкування учасників мовного діалогу різних національних культур як необхідну складову для взаєморозуміння у процесі навчання іноземної мови.

Ключові слова: комунікативна компетентність, міжкультурна компетентність, міжкультурна комунікація, мова, коректність, толерантність, взаємодія.

Вступ. Ідея діалогу культур поширена досить широко і вже пододала рамки взаємодії рідної та іншомовної культур, хоча в розробці її проблематики домінує предметна сфера – "іноземна мова". Виявлено, що основними причинами, які обумовлюють вірогідну ступінь порушень взаєморозуміння в міжкультурній комунікації та найбільш значущими слід вважати: очікування подібності, мовний бар'єр, нерозуміння невербальної поведінки, стереотипи і забобони, оцінювальний підхід, високу вимогливість у міжкультурному контексті [1].

Процес навчання іноземної мови студентів повинен не тільки забезпечувати їх знаннями і формувати відповідні мовні вміння, а й так впливати на особистість, щоб вона перетворювалася в "емоційно зрілий інтелектуально пізнавальний організм, здатний впоратися з

непередбаченими культурно зумовленими ситуаціями спілкування за допомогою окреслення або створення унікальних інструментів пошуку, обробки та застосування інформації" [2].

Проблема взаємозв'язку мови та культури знаходиться на перетині ряду наук – лінгвістики, філософії, психології, педагогіки та інших, що є причиною відсутності єдиного підходу до її вирішення. Здається, що навчити студентів спілкуватися як усно, так і письмово, відтворювати, а не тільки розуміти мову, вже створену кимось, – важке завдання, ускладнена ще й тим, що спілкування – це не просто вербальний процес. Його ефективність залежить від безлічі факторів: знання мови, умов і культури спілкування, правил етикету; знання

невербальних форм висловлювання (міміки, жестів), глибоких фонових знань таїн.

"Мова, – вважає С.Г. Тер-Мінасова, – тісно пов'язана зі світом її носіїв. Вона відображає не лише умови життя, природу, побут його носіїв, а й їх мораль, систему цінностей, менталітет, національний характер, відносини між людьми і багато іншого – все те, що складає культуру в широкому етнографічному розумінні цього слова" [6].

Враховуючи означене, необхідно зауважити, що соціально-економічні зміни, що відбуваються у нашому суспільстві, обумовлюють вимоги, що пред'являються до якості підготовки студентів із вищою професійною освітою, ставлячи перед сучасною методичною наукою нові завдання. Ці вимоги не можуть не накласти свій відбиток на окремі питання теорії навчання іноземної мови, коли пріоритетним стає навчання міжкультурній взаємодії, тобто в даному випадку мова йде не просто про оволодіння іноземною мовою, але перш за все – різного роду компетентностями, які розглядають як "суму знань, умінь і характеристик, які дозволяють людині здійснювати заплановані дії" [7].

Мета статті – проаналізувати поняття "міжкультурна компетентність" з позицій міжкультурної взаємодії, вживання мовного матеріалу, враховуючи національну специфіку учасників мовного діалогу.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні існує досить докладно розроблена класифікація компетентностей, яка є основою процесу спілкування і забезпечує його успішність. Сучасні дослідники виділяють ряд компетентностей, які досягають кінцевої мети навчання – формування комунікативної компетентності. У складі комунікативної компетентності, якою обов'язково повинен володіти студент, ми розглядаємо міжкультурну компетентність, як діяльність студента пов'язану зі спілкуванням у міжнародних ситуаціях, а дане спілкування завжди передбачає конфлікти між знанням і незнанням навіть за умов спілкування однією мовою.

Однією з цілей навчання міжкультурної комунікації є запобігання і вирішення цих конфліктів за допомогою розвитку у студентів здатності реалізовувати і розуміти лексико-граматичні конструкції, що відповідають нормам комунікативної діяльності індивіда іншої лінгвоетнокультурної спільноти та іншої національно-мовної картини світу. А взаєморозумінню в процесі міжкультурної комунікації сприяє володіння міжкультурною компетентністю [4].

Вважаємо, якщо міжкультурна компетентність є невід'ємною частиною іноземної комунікативної компетентності, то розвиток однієї сприяє розвитку іншої. Міжкультурна компетентність – це компетентність, яка має особливу природу, здатність здійснювати за допомогою створення спільного для комунікантів значення того, що відбувається, й досягати в результаті позитивного результату спілкування для обох сторін. Вона не має аналогії з комунікативною компетентністю носія мови і може бути властива тільки медіатору культур – мовній особистості, що вивчає іноземну мову. Метою формування міжкультурної компетентності є досягнення такої якості мовної особистості, яка дозволить їй вийти за межі власної культури і набувати якостей медіатора культур, не втрачаючи власну культурну ідентичність [5].

На думку Н. Губіна "міжкультурна компетентність є категорію, що означає сукупність загальних і спеціальних предметних знань, навичок і умінь, що забезпечують можливість успішної професійної діяльності в умовах міжкультурного іноземного спілкування" [8].

Формування міжкультурної компетентності передбачає взаємодію двох культур в деяких напрямках: знайомства з культурою країни досліджуваної мови за допомогою самої іноземної мови і засвоєння моделі поведінки носіїв іноземної культури; впливу іноземної мови

та іноземної культури на розвиток рідної мови і модель поведінки в рамках рідної культури; розвиток особистості під впливом двох культур. Відтак, ми спостерігаємо певні протиріччя між вимогами комунікативного підходу до навчання іноземної мови студентів, підтримкою високого рівня мотивації, розглядом мови як засобу діалогу культур та відсутністю розробки комплексних інтегруючих форм навчання іноземної мови, що забезпечують взаємодію рідної та іноземної культури.

Методика навчання мови з метою визначення її культурного змісту ґрунтується на понятті семантичного поля, введеного в мовознавство Й. Тріром та на законі структурного характеру мови. З цього приводу Й. Трір пише: "Кожна мова членує реальність по-своєму і таким чином встановлює елементи реальності, які властиві тільки даній мові. Елементи реальності, фіксовані в одній мові, ніколи не повторюються в тій же самій формі в іншій, також вони не є простим і механічним відображенням реальності. Вони є лінгвістико-концептуальною реалізацією картини світу, створеної на основі неоднорідної, але певним чином членованої моделі, яка безперервно зіставляє і протиставляє, співвідносить і розрізняє дані дійсності" [3].

ґрунтуючись на даному положенні, слід пам'ятати, що комунікація між людьми різних культур може бути ускладнена відсутністю культурно зумовлених понять щодо поведінки і пізнавальних здібностей людей, що належать до інших етнічних груп.

Як вважає А. Крамер, ефекти, зумовлені культурою, настільки всеосяжні, що люди, чий досвід обмежений нормами своєї власної культури, просто не можуть зрозуміти мову, засновану на іншому наборі норм, і не в змозі усвідомити, чому інформація, передана настільки очевидним для них чином (тобто слова підібрані абсолютно адекватно, на їх думку), не може бути зрозуміла іншими. Будь-яке висловлювання несе в собі додаткове смислове навантаження, має історичну, культурну, політичну та інші компоненти.

Ключовим для нас є зауваження В. фон Гумбольдта, що "різні мови – це аж ніяк не різні позначення однієї і тієї ж речі, а різні бачення її ... Мови – це ієрогліфи, в які людина укладає світ і свою уяву" [2]. У зв'язку з цим розуміємо, що при навчанні іноземної мови необхідно враховувати як мінімум три компоненти: мовні засоби, правила її ситуативного вживання і культурно-специфічний фон. Звичайно, ми навчаємо і правильному використанню мовних засобів, і правилам їх ситуативного вживання, що відіграють досить важливу роль, але якщо не враховувати при цьому культурно-специфічний фон, то це, щонайменше, може спричинити дефіцит мовних засобів, який викликає непорозуміння між співрозмовниками, які належать до різних культур.

Отже, підсумуємо, що при формуванні міжкультурної компетентності студентів та розвитку навичок вживання мовного матеріалу викладач повинен прагнути навчати не лише лексико-граматичної правильності оформлення висловлювання, а й відповідності вимогам культури спілкування.

Говорячи про прийнятність або неприйнятність мовної формули, ми стикаємося з вимогою "political correctness", яку слід розглядати як синкретичну культурно-поведінкову і мовну категорію, тобто тактовність у вживанні мови, а ця вимога, як відомо, зазнає змін. Її загальне значення визначається існуючими в суспільстві культурними і поведінковими нормами і може бути визначена наступним чином: "чужий", що означає особу іншого етнічного походження, статі, зовнішнього вигляду, кольору шкіри, соціального статусу. Категорія політичної коректності антропоцентрична, так як в переважній більшості її денотативною основою є людина. Як культурно-поведінкова категорія, політична коректність є системою

культурних і поведінкових норм, прийнятих в суспільстві, які спрямовані на подолання негативних стереотипів стосовно дискримінованих груп людей (етнічних меншин, інвалідів, людей похилого віку і ін.) і передбачає визнання рівних прав представників цих груп.

Як мовна категорія політична коректність має категоричні ознаки та формальне вираження, хрестоматійні проблеми, наприклад, як називати американця африканського походження або людей, що мають фізичні та розумові відхилення, щоб нікого не образити.

Запитуючи у людини середнього віку, чи живі ще її батьки, краще казати "Are your parents still living?", а не "Are they still a live?". Закріплюючи в значеннях слів різні ознаки, що охоплюють предмети, кожна мова ніби формує власну "картину світу". Якщо англійською муха "стоїть" на стелі "A fly stands on the ceiling", то українською нерухоме положення мухи буде описуватися вже іншим чином: "Муха сидить на стелі". Як результат, слова різних мов, які загалом збігаються за значенням, можуть відрізнитися за характером і кількістю об'єктів, які позначаються шляхом зазначення певної ознаки. "Кип'яченими" (boiled) "вода" і "молоко" можуть бути і українською, і англійською, а "яйця" тільки англійською "boiled eggs", українською ж вони повинні бути "вареними" [9].

Принагідно можна шокувати аудиторію твердженням, що люди, які говорять англійською, не миють голову, як показує їхня мова. І вони дійсно її не миють – в прямому значенні, водою і милом. Вони миють волосся, тому що еквівалентом українського словосполучення "мити голову" виявляється англійське "to wash one's hair". Дивно, що при такому розвитку "політичної коректності" дотепер нікому не соромно, ображаючи лисих, яким теж доводиться говорити англійською "мию волосся", хоча наскільки природніше було б для них українською "мити голову". Голова-то є у всіх, а волосся ... Що ж до вислову "to wash one's head", то воно вживається в переносному сенсі, близькому до українського, теж переносного, "намити шию".

Дані приклади дають можливість визначати міжкультурну компетентність не тільки як об'єкт, породжений людською культурою, але і як матеріальний "носіє" константу своєї культури, концептів культури, концептуалізованих галузей. Тому міжкультурна компетентність розглядається з позицій міжкультурної взаємодії, стає носієм національно-культурної специфіки, ідентифікуючи говорить як представник певної лінгвокультурної спільноти, тобто виступає як зразок типу менталітету або, як вказують деякі дослідники, "інтелектуально-розумових особливостей особистісного свідомості інфонних партнерів спілкування" [3].

Вважаємо, що у процесі формування міжкультурної компетентності студента викладачеві необхідно познайомити його з національно-культурними особливостями поведінки іноземців, такими як застосування певної міміки і жестів, щоб уникнути можливих конфліктів при міжнаціональному спілкуванні.

Так, до цього дня євреї, читаючи Тору, відкидаються назад, імітуючи позу наїзника верблюда, – ця манера виникла давно, її сенс давно загублений, але сам рух залишився і передається від покоління до покоління як елемент культури. В Японії не прийнято дивитися прямо в очі один одному: жінки не дивляться в очі чоловікам, а чоловіки – жінкам, японський оратор дивиться зазвичай кудись убік, а підлеглий, вислуховуючи догану начальника, опускає очі і посміхається. Японці, як "люди зору", розуміють, що людям часом важко витримати "навантаження чужого погляду", і виявляють особливу делікатність, закриваючи очі в громадському транспорті.

Жвава жестикуляція більш властива французам, італійцям, грекам, іспанцям, в той час як північні народи більш стримані. Що допомагає італійцям розуміти один

одного, те насторожує німців, проте не має значення для британців. Загальноприйняті значення жестів в одній культурі в інших націях можуть не мати ніякого позначення або мати абсолютно протилежне значення.

Рукоштовування в Латинській Америці традиційно "м'які", є не жорсткими в порівнянні з американцями. Українець, зупиняючи машину, піднімає руку вгору, а француз в цій ситуації підніме великий палець в напрямку потрібного йому руху.

В Америці, Англії, Австралії та Новій Зеландії піднятий вгору великий палець – символ влади і переваги, "все в порядку", вираз схвалення, використовується при "голосуванні" на дорозі, але коли великий палець різко викидається вгору – це образливий знак, а в Греції означає "замовкни".

Жест перемоги, який досить популярний у Великобританії і Австралії, – V-подібний знак пальцями, але рука повинні бути повернута тильною стороною до мовця, інакше, якщо рука повернута долонею до мовця, жест набуває образливого значення.

При стресах на переговорах французи відстоюють свою позицію з крижаною логікою, а при відсутності стресу вони випромінюють чарівність. Французів можна звинуватити в скупості – у них не прийнято дарувати дорогі подарунки. Для французів російська щедрість є марнотратством, а дорогі подарунки їх просто насторожують і відштовхують [10].

Етнічне різноманіття більшості країн і регіонів вимагає переорієнтації суспільної свідомості на ідею полікультурності. Навчання, інтерес до іншої культури, дружба з носіями цієї культури будуть розвивати соціальні навички і "соціальні мережі". Намітився перехід від ідеї освіти для "різних по культурі" до "освіти для всіх", що представляється концептуально важливим, веде для пізнання різноманіття світу, знайомства з традиціями різних народів і прищеплювання навичок взаємодії з людьми різних культур.

Відтак, можна стверджувати, що національний характер – це сукупність специфічних якостей, норм поведінки і діяльності, типових для представників тієї чи іншої нації. Тому формування міжкультурної компетентності в повному розумінні цього слова має на увазі оволодіння соціокультурними знаннями і вміннями. Без цього немає і не буде практичного володіння іноземною мовою. Здійснення міжкультурної комунікації передбачає готовність людини не тільки сприймати представника іншої культури з усіма його національними та ментальними особливостями, а й здатність змінюватися самому. Вивчаючи іноземну мову у всій її різноманітності, студенти стикаються з мовними і культурними моментами і порівнюють їх з подібними явищами в рідній мові.

Так, наприклад, осягаючи лексико-граматичну систему іноземної мови, студентам доводиться звертатися до знань, отриманих на заняттях української мови, щоб виділити подібності і відмінності в мовних явищах і сферах їх вживання. Вивчення іноземної культури також змушує студента звернутися до культурно-історичних фактів своєї країни. Таким чином, вивчаючи іноземну мову і беручи участь в міжкультурній комунікації, студент глибше осягає свою рідну мову і рідну культуру.

Висновки. Таким чином можна зробити висновок, що формування міжкультурної компетентності передбачає оволодіння наступними вміннями: бачити у представників інших культур не тільки те, що нас відрізняє, а й те, що об'єднує; змінювати ставлення в результаті розуміння іншої культури; відмовлятися від стереотипів; використовувати знання про іншу культуру для більш глибокого пізнання власної. Міжкультурна компетентність формується в процесі навчання іноземного спілкування з урахуванням культурних і ментальних відмінностей носіїв мови і є необхідною умовою для успішно-

го діалогу культур. Усвідомлення можливих проблем, що виникають в міжкультурній комунікації представників різних культур, розуміння цінностей і загальноприйнятих норм поведінки є досить значимими факторами у вивченні іноземної мови. І коли студенти підготовлені до їх вирішення відповідним чином, вони зможуть уникнути непорозуміння, неадекватного сприйняття поведінки і потенційних конфліктів, які можуть виникнути у разі неправильного використання мови, помилкової інтерпретації реакції співрозмовника і оцінки ситуації, що склалася. А здатність студента до переломлення культурних цінностей у своїй поведінці сприяє становленню його як справжнього студента у співпраці з представниками світової спільноти.

Список використаних джерел

1. Бутенко Т. Формування комунікативної компетентності майбутніх інженерів у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін: Дис. ... канд. пед. наук. – Вінниця, 2011.
2. Михайліченко М. Формування громадянської компетентності майбутніх учителів предметів гуманітарного циклу: автореф. дис. ... канд. пед. наук. – Київ, 2007.
3. Форостюк І. В. До питання формування міжкультурної компетентності студентів нефілологічних спеціальностей / І. В. Форостюк // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки. – 2013. – № 12(1). – С. 116-121.
4. Селіванова О.О. Основи теорії мовної комунікації : підручник / О.О. Селіванова. – Черкаси: Вид-во Чабаненко Ю.А., 2011.
5. Селігей П.О. Мовна свідомість: структура, типологія, вивчення. – К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2012.
6. Тер-Минасова, С.Г. Язык в межкультурной коммуникации: учеб. пособие / С.Г. Тер-Минасова. – М., 2000. – 296 с.
7. Зимняя, И.А. Компетенции и компетентность в контексте компетентностного подхода / И.А. Зимняя // Иностранные языки в школе. – 2012. – № 6. – С. 32–39.
8. Губин, Н.М. Формирование межкультурной компетенции студентов при обучении деловому английскому языку в элективном спецкурсе

(продвинутый уровень, специальность "Мировая экономика"): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Н.М. Губин. – М., 2004. – 20 с.

9. Конышева, А.В. К вопросу соотношения языка и культуры при обучении иностранному языку / А.В. Конышева, Н.А. Качалов // Вестн. Томск. гос. пед. ун-та. – 2014. – № 8(149). – С. 56–60.

10. Триандис, Гарри К. Культура и социальное поведение: учеб. пособие / Г.К. Триандис; пер. В.А. Соснин. – М., 2007. – 384 с.

References

1. Butenko T. (2011) Formuvannia komunikativnoi kompetentnosti maibutnih inzheneriv u protsesi vvychennia psykholoho-pedahohichnykh dystsyplin: Dys. ... kand. ped. nauk. – Vinnytsia.
2. Mykhailichenko M. (2007) Formuvannia hromadianskoi kompetentnosti maibutnih uchyteliv predmetiv humanitarnoho tsykladu: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk. – Kyiv.
3. Forostiuk I. V. (2013) Do pytannia formuvannia mizhkulturnoi kompetentsii studentiv nefilologichnykh spetsialnostei / I. V. Forostiuk // Visnyk Luhanskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Filologichni nauky. – № 12(1). – S. 116-121.
4. Selivanova O. O. (2011) Osnovy teorii movnoi komunikatsii: Pidruchnyk / O.O. Selivanova. – Cherkasy: Vydavnytstvo Chabanenko Yu. A.
5. Selihei P. O. (2012) Movna svidomist: struktura, typolohiia, vykhovannia. K.: Vyd. Dim "Kyievo-Mohylianska akademiia".
6. Ter-Minasova, S.G. Yazyk v mezhkulturnoy komunikatsii: ucheb. posobie / S.G. Ter-Minasova. – M., 2000. – 296 s.
7. Zimnyaya, I. A. (2012) Kompetentsii i kompetentnost v kontekste kompetentnostnogo podkhoda / I.A. Zimnyaya/ Inostrannye yazyki v shkole. – № 6. – S. 32–39.
8. Gubin, N.M. (2004) Formirovanie mezhkulturnoy kompetentsii studentov pri obuchenii delovomu anglyiskomu yazyku v elektivnom spetskurse (prodvinutyi uroven, spetsialnost "Mirovaya ekonomika"): avtoref. dis. ... kand. ped. nauk: 13.00.02 / N.M. Gubin. – M. – 20 s.
9. Konysheva, A.V. (2014) K voprosu sootnosheniya yazyka i kultury pri obuchenii inostrannomu yazyku / A.V. Konysheva, N.A. Kachalov // Vestn. Tomsk. gos. ped. un-ta. – № 8(149). – S. 56–60.
10. Triandis, Garri K. (2007) Kultura i sotsialnoe povedenie: ucheb. posobie / G.K. Triandis; per. V.A. Sosnin. – M., – 384 s.

Надійшла до редколегії 19.10.18

Рецензовано 26.10.18

D. Kostenko, PhD, Assistant,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-4030-2287

FORMING OF INTERCULTURAL COMPETENCE OF STUDENTS: REALITIES AND CHALLENGES OF THE MODERN EDUCATIONAL ENVIRONMENT

The social and economic changes taking place in our society determine the requirements for the quality of the training of students with higher professional education, putting forward new tasks for the modern methodological science. These requirements can not impose a reflection on certain issues of the theory of teaching a foreign language, when the priority is the teaching of intercultural interaction, that is, in this case, it is not just about mastering a foreign language, but above all – all types of competencies, in particular intercultural competence.

The purpose of the article is to analyze the concept of 'intercultural competence' from the point of intercultural interaction, the use of linguistic material, taking into account the national specification of the participants in the language dialogue. It seems that teaching students to communicate both orally and in writing, to reproduce, and not just understand the language already created by someone, is a difficult task, more complicated by the fact that communication is not just a verbal process. Its effectiveness depends on many factors: knowledge of language, conditions and culture of communication, rules of etiquette; knowledge of non-verbal forms of expression (facial expressions, gestures), deep background knowledge, etc. Today, there is a sufficiently elaborate classification of competencies, which is the basis of the communication process and ensures its success. Modern researchers distinguish a number of competencies that reach the ultimate goal of learning – the formation of communicative competence. As part of the communicative competence that the student must necessarily possess, we consider intercultural competence as a student's activity associated with communication in the international situations, and this communication always involves conflicts between knowledge and ignorance, even in the context of communication in one language. We believe that in the process of forming the intercultural competence of the student, the teacher should familiarize him with the national-cultural features of the behavior of foreigners, such as the use of certain facial expressions and gestures, in order to avoid possible conflicts in interethnic communication.

Thus, using theoretical empirical general scientific methods in the study of the question of the formation of intercultural competence, one can conclude that the formation of intercultural competence involves mastering the following skills: to see from representatives of other cultures not only that which distinguishes us, but also that which unites; change attitudes as a result of understanding another culture; abandon stereotypes; use knowledge of another culture for a deeper knowledge of one's own. Intercultural competence is formed in the process of learning foreign language communication, taking into account the cultural and mental differences of language carriers and is a prerequisite for a successful dialogue of cultures. Awareness of possible problems arising in the intercultural communication of representatives of different cultures, understanding of values and generally accepted norms of behavior are very significant factors in the studying of a foreign language.

Keywords: communicative competence, intercultural competence, intercultural communication, language, correctness, tolerance, interaction.

D. Kostenko, D-PhD, Assistant,
Kyiv National University of Taras Shevchenko, Kyiv, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-4030-2287

ФОРМИРОВАНИЕ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ: РЕАЛИИ И ВЫЗОВЫ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА

Проанализирована сущность понятия "межкультурная компетентность" при межнациональном общении. Осуществлен анализ навыков употребления языкового материала, лексико-грамматической правильности оформления высказываний, коммуникативного поведения как части национальной культуры. Показано межкультурную компетентность с позиций межкультурного взаимодействия, национально-культурной специфики, норм и традиций общения участников речевого диалога различных национальных культур как необходимой составляющей для взаимопонимания в межкультурной коммуникации студентов при обучении иностранному языку.

Ключевые слова: коммуникативная компетентность, межкультурная компетентность, межкультурная коммуникация, язык, корректность, толерантность, взаимодействие.